

Sygn. akt *I AGa 56/20*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 maja 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny i Własności Intelektualnej

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Małgorzata Gulczyńska

Sędziowie: Małgorzata Goldbeck-Malesińska

Mariola Głowacka

Protokolant: st. sekr. sąd. Kinga Kwiatkowska

po rozpoznaniu w dniu 14 maja 2021 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **Syndyka masy upadłości Zakładu (...) SA**

przeciwko **R. G.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 25 marca 2019 r., sygn. akt IX GC 376/15

I zmienia zaskarżony wyrok:

1. w punkcie 1 o tyle tylko, że zasądzoną kwotę obniża do 290 429,50 zł (dwieście dziewięćdziesiąt tysięcy czterysta dwadzieścia dziewięć złotych pięćdziesiąt groszy) z ustawowymi odsetkami od 11 grudnia 2014 r. do 31 grudnia 2015 r. i dalej do dnia zapłaty z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, a w pozostałej części powództwo oddala;
2. w punkcie 2 zasądza od pozwanego na rzecz powoda koszty postępowania w kwocie 24 639,91 zł;
3. nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sąd Okręgowy w Poznaniu:
 - a. od powoda z zasądzonego roszczenia 433,02 zł,
 - b. od pozwanego – 1 503,74 zł;

II w pozostałej części oddala apelację;

III zasądza od pozwanego na rzecz powoda 7 128 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;

IV nakazuje ściągnąć od powoda z zasądzonego roszczenia na rzecz Skarbu Państwa – Sąd Okręgowy w Poznaniu 927,48 zł.

--	--	--

IA Ga 56/20

UZASADNIENIE

Powód – Zakład (...) SA z siedzibą w K. dochodził od R. G., prowadzącego działalność pod firmą (...) R. G. w K., zapłaty kwoty 309.150 zł z ustawowymi odsetkami od 11 grudnia 2014 r. do dnia zapłaty i kosztami procesu według norm przepisanych. Żądana kwota stanowi wynagrodzenie za uszyte na rzecz pozwanego kurtki, którego pozwany nie zapłacił, ponieważ w związku z nieterminowym wykonaniem umowy naliczył karę umowną. Powód przyznał, że doszło do opóźnienia w realizacji zamówienia, jednak nastąpiło to z przyczyn leżących po stronie pozwanego, który opóźnił się z dostawami materiałów i dodatków niezbędnych do produkcji.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów procesu. Zaprzeczył aby dostarczał materiały i dodatki do produkcji z opóźnieniem. Przyczyną niedoborów w materiałach i dodatkach był brak kontroli powoda nad transportem materiałów i dodatków do siedziby podwykonawcy w Albanii, któremu powód, już po podpisaniu umowy z pozwanym, podzlecił wykonanie 95% umowy łączącej strony. Wskazał, że rzeczywistą przyczyną opóźnienia w realizacji zamówienia było realizowanie przez powoda innych zleceń.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy orzekł zgodnie z żądaniem pozwu, ustalając następujące fakty.

Współpraca stron datuje się od roku 2012 i układała się dobrze.

W dniu 5 czerwca 2014 r. strony zawarły umowę nr (...), której przedmiotem było zobowiązanie powoda do wykonania usługi konfekcjonowania (krojenia, szycia, klejenia szwów) 7.500 sztuk letnich kurtek służbowych przeznaczonych dla Komendy Głównej Policji (zwanej dalej klientem docelowym). Kurtki miały być zgodne z podaną w umowie specyfikacją techniczną, z materiałów i dodatków powierzonych przez pozwanego. Zgodnie z § 1 ust. 2 umowy, materiały te miały być sukcesywnie dostarczane, tj. na 2.000 sztuk do 14 czerwca 2014 r. (ok. 5.000 mb tkaniny wierzchniej, 3.000 mb podszewki oraz komplet dodatków na 2.000 szt.), na 3.000 sztuk do 15 lipca 2014 r. oraz pozostała część do 15 sierpnia 2014 r. § 1 ust. 4 umowy stanowi, że pozwany wyposaży powoda w 4 sprawne maszyny do klejenia szwów, przy czym 2 znajdują się już w siedzibie powoda.

Przedmiot umowy był objęty nadzorem Dyrektora (...) z siedzibą w Ł.. Wykonawca wyraził zgodę na inspekcjonowanie procesu produkcji przez przedstawicieli odbiorcy, klienta docelowego lub (...) w miejscu wytwarzania przedmiotu umowy.

Wedle § 2 ust. 1 umowy powód miał wykonać kurtki i przedstawić do odbioru partiami:

- a) 14 sierpnia 2014 r. – 2.300 szt.,
- b) 8 listopada 2014 r. – 5.200 szt.

Zgodnie z § 3 ust. 1 w związku z zapisami § 1 ust. 5 i 7 umowy, kurtki miały podlegać ocenie jakości (odbior jakościowy), przeprowadzanej u wykonawcy przez przedstawicieli odbiorcy, klienta docelowego i organu upoważnionego.

Strony uzgodniły cenę 120 zł netto za 1 kurtkę, przy czym odbiorca zobowiązany został do uiszczenia przedpłaty w kwocie 250.000 zł do dnia 12 czerwca 2014 r. (§ 4 ust. 1 i 2). Płatność za każdą partię gotowych kurtek miała nastąpić po pozytywnym odbiorze jakościowym, przed ich wysłaniem z magazynu (...) (§ 4 ust. 4).

W myśl § 5 ust. 1 umowy wykonawca zobowiązał się do zapłaty pełnej wysokości kar, którymi zostanie obciążony pozwany przez klienta docelowego wynikających z nieterminowego wykonania, niewłaściwego wykonania skutkującego negatywnym wynikiem odbioru jakościowego, jak również ewentualnych odszkodowań orzeczonych w postępowaniu sądowym, z zastrzeżeniem ust. 2 w zakresie terminowości dostaw.

Zgodnie § 5 ust. 2 umowy, w przypadku terminowego dostarczenia przez pozwanego surowców i uzupełnienia zgłoszonych braków w terminie 14 dni od zgłoszenia i niedotrzymaniu terminów przez powoda, miał on zapłacić za każdy dzień opóźnienia 1,50 zł za każdą sztukę kurtki.

Przed podpisaniem umowy z 5 czerwca 2014 r. pozwany był informowany o tym, że zamówienie będzie realizowane z udziałem zagranicznego podwykonawcy. Pozwany zaaprobował realizację zamówienia w Albanii. U powoda wykonano około 300 kurtek, resztę zaś w Albanii. To było pierwsze zlecenie, które wykonywane było we współpracy z albańską firmą. Pracownicy zostali przeszkoleni w obsłudze maszyn do klejenia szwów. Technicy ustawiali maszyny według wskazówek pozwanego i przesłanych parametrów. Produkcję nadzorowali technicy powoda, którzy na przyrządzie przywiezionym przez pozwanego kontrolowali wyrób pod względem jakości, wytrzymałości, wodoszczelności, zgodności z tabelą rozmiarów. Pracownicy powoda nie mieli większych zastrzeżeń do jakości produktów albańskiej firmy.

W toku produkcji powód zgłaszał zwiększone zapotrzebowanie na tkaninę zewnętrzną – laminat.

Odbiór kurtek uzależniony był od odbioru jakościowego, którego miała dokonać firma (...). Co do zasady kontrola miała odbywać się w trakcie produkcji, ale z uwagi na przeniesienie jej do Albanii, skontrolowanie szczelności szwów było możliwe dopiero co do gotowych produktów. Powód zgłaszał gotowość do odbioru kurtek w terminach wskazanych w umowie. Kurtki nie były odebrane, ponieważ nie został przeprowadzony pozytywnie proces kontroli jakości. Pojawiał się problem ze szwami.

Przy realizowaniu poprzednich umów powód używał tych samych maszyn do klejenia szwów i nie było kłopotów z odbiorem jakościowym. Jednak normy dotyczące wodoszczelności szwów i ilości prań dla Komendy Głównej Policji zostały zaktualizowane – w 2013 roku było to 10 prań, a w zleconej produkcji – 20 prań.

Pozwany nie dostarczał surowców w terminie. Braki surowcowe dotyczyły tkaniny, podszewek i dodatków np. zamków. Opóźnienia w dostarczaniu materiałów wynosiły od tygodnia do dwóch i więcej, co wpływało na tempo produkcji.

Na dzień 14 sierpnia 2014 r. powód miał przygotowanych 1.200 kurtek, a pozwany zapewnił materiał na około 1.500 kurtek, zamiast na 2.300 kurtek. Brakujący materiał został dostarczony w terminie późniejszym. 5.200 kurtek wykonano na początku listopada, a ich ostateczny odbiór został dokonany 18 listopada 2014 r. 884 kurtki były gotowe między 8 a 10 grudnia 2014 r.

Pismem z 16 lipca 2014 r. prezes zarządu powoda poinformował pozwanego, że w związku z nieterminową dostawą surowców powodowa spółka nie będzie w stanie dotrzymać terminu realizacji 2.300 sztuk kurtek na dzień 14 sierpnia 2014 r.

Pismem z 22 lipca 2014 r. prezes zarządu powoda wskazał pozwanemu, że w związku z przedłużającą się procedurą przetargową na dostawę kurtek dla Policji, powód pozyskał inne zamówienia do realizacji, w związku z czym będzie mógł zrealizować zamówienie w większych ilościach dopiero od września 2014 r.

Pismem z 28 lipca 2014 r. pozwany zauważył, że jedynie tkanina (laminat) oraz taśma do klejenia szwów były brakami zgłaszanymi wcześniej, natomiast co do pozostałych braków pozwany wskazał, że zgłaszane są one po raz pierwszy i że kwestia ta wymaga wyjaśnienia. Pozwany wyraził przekonanie, że wobec opóźnienia w realizacji pierwszej partii kurtek i ilości dostarczonej już tkaniny, a także wobec deklarowanego tempa produkcji, dostarczenie tkaniny po 25 sierpnia 2014 r. nie powinno wpłynąć negatywnie na produkcję kurtek.

Pismem z 13 sierpnia 2014 r. skierowanym do Komendy Głównej Policji pozwany wskazał, że wobec nieprawidłowego wyniku jednego ze zleconych badań w zakresie wodoszczelności szwu, konieczne jest odwołanie odbioru jakościowego zaplanowanego na 13 sierpnia 2014 r.

Pismem z 21 sierpnia 2014 r. prezes zarządu powoda podsumował pisemnie rozmowę telefoniczną z pozwanym, wskazując m.in., że pozwany winien dostarczyć brakujące surowce do produkcji. Zaznaczył również, że nie dopuszcza do partycypacji w ewentualnych karach umownych za opóźnienia, gdyż te spowodowane są opóźnieniami w dostawie surowców.

W odpowiedzi pozwany pismem z 22 sierpnia 2014 r. wyraził zaskoczenie podnoszonymi przez powoda brakami surowców, wskazując, że jedynym brakującym materiałem na chwilę obecną jest tkanina zewnętrzna (laminat), której dostawa zaplanowana jest na 27 sierpnia 2014 r. Pozwany podkreślił, że powód odpowiada za swoich podwykonawców, nie może przyjąć faktury nr (...) w związku z negatywnym wynikiem odbioru jakościowego. Dodał, że brak pozostałej części tkaniny nie powinien wpłynąć na terminowość dostaw.

W dniu 28 sierpnia 2014 r. przedstawiciele (...) pobrali w zakładzie powoda próbki kurtek oraz próby laminatu do badań. W karcie niezgodności z 10 września 2014 r. stwierdzono niezgodność próbek kurtek z wymaganiami dla wodoszczelności szwów.

W raporcie z badań z 10 września 2014 r. w Instytucie (...) stwierdzono po 20-krotnym praniu liczne odklejenia taśmy uszczelniającej szwy i wypływ dużych kropeł wody spod odklejonej taśmy zabezpieczającej szwy.

W dniu 19 września 2014 r. przedstawiciele (...) pobrali w zakładzie powoda próbki kurtek do badania wodoszczelności szwów. W raporcie z badań z 29 września 2014 r. w Instytucie (...), badając wodoszczelność szwów stwierdzono wynik negatywny w odniesieniu do próbek nr 1, 2, 4 i 5 i pozytywny w odniesieniu do próbki nr 3.

W dniu 8 października 2014 r. przedstawiciele (...) pobrali w zakładzie powoda próbki kurtek letnich do badania wodoszczelności szwów. W sprawozdaniu z badań z 16 października 2014 r. przeprowadzonych przez Instytut (...) w Ł. odnotowano częściowo pozytywne wyniki badań wodoszczelności szwów.

Badanie przeprowadzone 14 listopada 2014 r. przez Instytut (...) w Ł. dało pozytywne wyniki badań wodoszczelności szwów.

Instytut (...) pobierał próbki kurtek policyjnych szytych przez powoda. Procedura pobrania próbek wygląda w ten sposób, że do zakładu przyjeżdża dwóch wytypowanych pracowników, którzy wskazują poszczególne sztuki odzieży do badań. Są one plombowane i dostarczane do laboratorium. Laboratorium do badań wybiera dostawca, przy czym albo sam dostarcza zaplombowane kurтки do laboratorium albo powierza próbki (...).

Przedstawiciele (...) wybierali do kontroli kurтки losowo z produkcji, umieszczając plomby na opakowaniu. Pobranie próbek odbyło się w magazynie powoda w K.. Kiedy przedstawiciele (...) pobrali próbki kurtek do kontroli w dniach 8 października oraz 3 listopada 2014 r., kładąc kurтки do kartonu i zaplombowując go, pozwany i jego pracownica E. B. dwukrotnie podmieniali kurтки omijając plombę.

Pozytywnymi protokołami odbioru jakościowego przedstawiciele Komendy Głównej Policji odebrali od pozwanego:

- 20 października 2014 r. 2.384 kurtek,
- 18 listopada 2014 r. 5.116 kurtek,
- 10 grudnia 2014 r. 884 kurtek.

W dniu 18 listopada 2014 r. powód wystawił w ciężar pozwanego fakturę VAT nr (...) (...) (...) na kwotę 755.121,60 zł za wykonanie 5.116 kurtek. Po odliczeniu zaliczki w kwocie 250.000 zł do zapłaty pozostała kwota 505.121,60 zł. Tytułem

tej faktury, pozwany uiszczył na rzecz powoda 237.080 zł w dniu 26 listopada 2014 r. oraz kwotę 82.213,20 zł w dniu 27 listopada 2014 r. Do zapłaty na rzecz powoda pozostała kwota 185.828,40 zł.

W dniu 10 grudnia 2014 r. powód wystawił w ciężar pozwanego fakturę VAT nr (...)(...)/ (...) na kwotę 130.478,40 zł za wykonanie 884 sztuk kurtek policyjnych letnich

W dniu 11 grudnia 2014 r. pozwany zlecił dokonanie na rzecz powoda przelewu bankowego pozostałej do zapłaty kwoty 316.306,80 zł. Pismem z tego samego dnia poinformował powoda, że wycofał przelew zapłaty powyższej należności, z uwagi na fakt, iż dyspozycja ta nie uwzględniała rozliczenia należnych kar umownych za opóźnienie w wykonaniu umowy.

Pismem z 11 grudnia 2014 r. pozwany obciążył powoda karami umownymi za nieterminowe wykonanie przedmiotu umowy na kwotę 316.332 zł wyliczając: w odniesieniu do 2.384 szt. – 67 dni opóźnienia (data wykonania wymagana umową – 14 sierpnia 2014 r., data rzeczywistego wykonania – 20 października 2014 r.), w odniesieniu do 5.116 szt. – 10 dni opóźnienia (data wykonania wymagana umową – 8 listopada 2014 r., data rzeczywistego wykonania – 18 listopada 2014 r.). Kwotę kary pozwany określił na 1,50 zł za 1szt/dzień. Powstałą w ten sposób należność potrącił z należnością powoda.

Przelewem bankowym z 7 stycznia 2015 r. pozwany uregulował na rzecz powoda kwotę 7.156,80 zł.

Pismem z tego samego dnia pozwany poinformował powoda o omyłce rachunkowej w piśmie z 11 grudnia 2014 r. i potrącił należność z tytułu kar umownych na łącznie 309.150,00 zł z taką kwotą wynikającą z faktur powoda nr (...) (...) (...) z 18 listopada 2014 r. oraz nr (...) / (...) / (...) z 10 grudnia 2014 r.

Pismem z 31 grudnia 2014 r. pełnomocnik powoda wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 316.306,80 zł. W odpowiedzi pełnomocnik pozwanego pismem z 19 stycznia 2015 r. poinformował powoda o naliczeniu przez Komendę Główną Policji pozwanemu kar umownych z tytułu opóźnienia w dostarczeniu kurtek, co było następstwem opóźnienia ze strony powoda. W związku z tym na podstawie § 5 ust. 1 łączącej strony umowy obciążył powoda karą umowną w kwocie 116.284,68 zł. Ponadto wezwał powoda do zapłaty kwoty 309.150 zł tytułem naliczonej wcześniej kary umownej na podstawie § 5 ust. 2 umowy. Łącznie pozwany domagał się od powoda zapłaty kwoty 425.434,68 zł.

Pismem z 26 stycznia 2015 r. pozwany potrącił kwotę 309.150,00 zł z tytułu kar umownych z pozostałymi do zapłaty kwotami wynikającymi z ww. faktur powoda. Pozwany wskazał, że potrącenie uwzględnia kwotę 7.156,80 zł, zapłaconą przez niego na rzecz powoda.

W 2014 roku pozwany realizował dla Komendy Głównej Policji dostawy kurtek służbowych letnich na podstawie umów: nr (...) z 7 sierpnia 2013 r. oraz nr (...) / (...) (...) C(...) z 4 czerwca 2014 r. W związku z niedotrzymaniem terminu dostaw określonych w ww. umowach Biuro Logistyki Komendy Głównej Policji naliczyło kary umowne w łącznej wysokości 442.948,64 zł.

Rzeczywiste terminy realizacji kompletnych dostaw przez pozwanego surowców do produkcji kurtek policyjnych, a w szczególności tkaniny wierzchniej, miały wpływ na termin wykonania produktu finalnego. Opóźnienia w kompletnych dostawach tkaniny wierzchniej (laminat) odpowiednio pierwszy termin o 31 dni, drugi termin o 43 dni i trzeci ostatni o 13 dni miały wpływ na opóźnienie wykonania produktu finalnego odpowiednio, pierwszy termin o 21 dni, drugi ostatni o 10 dni. Maszyny do klejenia szwów dostarczone i ustawione według wartości parametrów pozwanego miały wpływ na negatywne wyniki wodoszczelności próbek szwów kurtki służbowej po 20 praniach. Rodzaj surowców dostarczonych przez pozwanego nie miał wpływu na wyniki wodoszczelności próbek szwów kurtki służbowej po 20 praniach.

W toku produkcji nie przeprowadzano badań wodoszczelności kurtek.

Sąd Okręgowy podkreślił, że w sprawie nie było sporne, że powód swoje zobowiązanie wykonał z opóźnieniem. Zgodnie z art. 471 k.c. jego zatem obciążał ciężar dowodu, że nienależyte wykonanie zobowiązania nastąpiło nie z jego winy.

Pozwany naliczył powodowi kary umowne za okres od dat ustalonych w umowie do dat sporządzenia protokołów odbioru jakościowego z 20 października 2014 r. (k. 62) i z 18 listopada 2014 r. (k. 63). Tymczasem, zdaniem Sądu, zgodnie z umową (§ 2 ust. 1) powód zobowiązany był do wykonania i przedstawienia do odbioru kurtek zgodnie z harmonogramem. Sąd podzielił stanowisko biegłego w zakresie ilości dni opóźnienia powoda w realizacji zamówienia objętego umową, wynikającego z porównania terminów umownych z datami przyjęć kurtek na magazyn powoda (tzw. przychód z produkcji). Daty przyjęcia na magazyn towarów wynikały z dokumentów „Przychód z produkcji” (k. 254-261), według których kurtki przyjęto na magazyn powoda w dniach: 12 sierpnia 2014 r. – 1.200 szt., 4 września 2014 r. – 2.100 szt., 24 września 2014 r. – 386 szt., 11 października 2014 r. – 1.830 szt., 3 listopada 2014 r. – 1.755 szt. i 18 listopada 2014 r. – 24 szt. i 219 szt.

Ponadto opóźnienie w oddaniu kurtek było ze strony powoda niezawinione. Pozwany opóźnił się bowiem z dostawami niezbędnych do produkcji kurtek materiałów. Zarówno z opinii biegłego (k. 648-673) jak i z dokumentów „Przyjęcie do magazynu” (k. 249-253), dokumentujących dostarczenie surowców do produkcji, wynika, że materiały były dostarczane przez pozwanego z opóźnieniem i w ilościach niewystarczających do wyprodukowania kurtek zgodnie z umownym harmonogramem. Tym samym przyczyna opóźnienia w dostawie kurtek leżała po stronie pozwanego, który nie dostarczał na czas i w wymaganych ilościach materiałów niezbędnych do wyprodukowania kurtek zgodnie z umową.

Sąd pierwszej instancji miał na uwadze, że w dwóch pierwszych badaniach prowadzonych przez Instytut (...) w Ł. wykazano brak dostatecznej szczelności szwów. Dopiero badanie wykonane przez Instytut (...) w Ł. dało pozytywny rezultat. Jednak jak zeznawali świadkowie – pracownicy powoda – mogło to wynikać z faktu, iż pozwany podmieniał próbki kurtek do testów przeznaczonych do badań, omijając plombę zamieszczoną na opakowaniu. W ocenie Sądu kwestia wodoszczelności szwów w kurtkach nie ma istotnego znaczenia, bo mimo iż kurtki były niewątpliwie wadliwe, w szczególności te objęte pierwszymi badaniami, koniec końców zostały one odebrane – nie było konieczności wyprodukowania nowych i zamiany kurtek wadliwych na spełniające wymagania jakościowe, ewentualnie usunięcia wad. Wprawdzie nie jest wykluczone, że odbiór kurtek uznanych w pierwszych badaniach za wadliwe został przeprowadzony na zasadzie pewnego fortelu, jednak trudno oczekiwać, aby przyjmować za znaczący fakt – nieprawidłową wodoszczelność szwów – który same strony, w tym w szczególności pozwany, uznawali za nieistotny.

Niezależnie od powyższego Sąd Okręgowy uznał, że skoro to pozwany dostarczał maszyny do klejenia szwów, to winien także zapewnić wsparcie powoda w bieżącej produkcji. Był on zatem odpowiedzialny za przebieg procesu klejenia szwów, który to proces, niezależnie od tego gdzie się odbywał, przeprowadzany był według wskazówek i na maszynach pozwanego. On też zapewniał przeszkolenie pracowników powoda.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c., ustalając jako datę początkową odsetek dzień następujący po dniu wymagalności drugiej z faktur VAT – nr (...)/(...)/ (...) z 10 grudnia 2014 r. (k. 41).

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i art. 99 k.p.c. oraz art. 113 ust. 1 u.k.s.c.

Wyrok w całości zaskarżył pozwany, zarzucając:

1. naruszenie art. 627 k.c. i następne w zw. z art. 355 § 2 k.c. i art. 474 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie przejawiające się w tym, że Sąd uznał, że to pozwany odpowiada za właściwe wykonanie umowy przez powoda, w szczególności ponosi odpowiedzialność za błędy produkcyjne powoda, niewłaściwe ustawienie maszyn, a nadto, że pozwany musiał liczyć się z tym, że w toku produkcji powód może popełnić błędy, pomimo tego, że to powód jest profesjonalnym wykonawcą i winno wymagać się od niego podwyższonej staranności; a nadto, że pozwany ponosi odpowiedzialność za podwykonawców powoda
2. niewłaściwe zastosowanie art. 233 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c., 229 k.p.c. 230 i 231 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c., poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego prowadzącą do

wyciągnięcia niewłaściwych wniosków i niewłaściwe ustalenie stanu faktycznego z zebranego w sprawie materiału dowodowego, skutkującą w szczególności błędną oceną:

- a. zasadności nałożenia kary na powoda,
- b. rzeczywistych przyczyn opóźnienia w wykonaniu przez powoda umowy,
- c. podmiotu odpowiedzialnego za wykonanie umowy, w szczególności za ustawienie parametrów maszyn do klejenia szwów,
- d. przyczyn ostatecznego uzyskania przez uszyte kurtki pozytywnego wyniku badań;

3. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c., 231 k.p.c., 230 k.p.c. w zw. z art. 217 i 227 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz niezastosowanie domniemania faktycznego i zasad doświadczenia życiowego, a także przekroczenie swobodnej oceny dowodów, pomimo że z materiału dowodowego, z zasad doświadczenia życiowego i okoliczności sprawy wynika m.in., że

- a. główną przyczyną opóźnienia powoda we właściwym wykonaniu umowy było nieuzyskanie w odpowiednim terminie pozytywnych wyników badań wodoszczelności szwów,
- b. nałożona przez pozwanego na powoda kara umowna jest zasadna a jej wysokość i podstawy wynikają z umowy,
- c. rzeczywistych przyczyn opóźnienia w wykonaniu przez powoda umowy był szereg okoliczności związanych z technologią i organizacją produkcji, za którą odpowiedzialny był powód,
- d. przyczyną ostatecznego uzyskania przez uszyte kurtki pozytywnego wyniku badań wodoszczelności było zastosowanie parametrów klejenia przekazanych przez pozwanego we wrześniu 2014 r.,

co skutkowało nieprzyjęciem po stronie powodowej odpowiedzialności za niewykonanie umowy w terminie i zasadność nałożenia na nią kar umownych;

4. naruszenie art. 217 k.p.c., 227 k.p.c. w zw. z art. 278 i 286 k.p.c. i 328 ust. 2 k.p.c. poprzez oparcie rozstrzygnięcia na opinii biegłego rzeczoznawcy:

- a. której treści, wyniku i wniosków nie da się pogodzić z zebrany w sprawie materiałem,
- b. która jest wewnętrznie sprzeczna,
- c. która nie jest kompleksowa,
- d. której niejasności nie zostały przez biegłego wyjaśnione, tym bardziej nie zostały wyjaśnione w oparciu o zasady logicznego rozumowania i w oparciu o wiedzę specjalną,
- e. która bazuje na częściowym ustaleniu i ocenie stanu faktycznego zamiast na wiedzy specjalnej,

a także oddalenie wniosku pozwanego o przeprowadzenie kolejnej opinii biegłego, co miało wpływ na wynik sprawy poprzez niezbadanie istoty sprawy, przejawiające się w nieustaleniu rzeczywistych przyczyn opóźnienia powoda w wykonaniu umowy, tj. pominięcie m.in. faktów wadliwego wykonania kurtek; braku pozytywnych wyników badań wodoszczelności szwów; przestoju produkcyjnego powoda w sierpniu 2014 r.; niedoboru 325 sztuk produkcji kurtek w sierpniu, co skutkowało ostatecznie uznaniem, że nałożona na powoda przez pozwanego kara umowa nie była zasadna i nie nadawała się do potrącenia,

5. prawa procesowego poprzez niewłaściwe zastosowanie art. 227, 231, 230 i 217 § 2 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. i 233 k.p.c., tj. sprzeczność wniosków zawartych w uzasadnieniu wyroku z zebrany w sprawie materiałem dowodowym, w szczególności poprzez przyjęcie, że:

- a. pozwany jako zamawiający ponosi odpowiedzialność za świadczenia umowne powoda – wykonawcy,
- b. pozwany dostarczając maszyny zapewniał ich właściwe ustawienie i jest za to odpowiedzialny,
- c. badania wodoszczelności kurtek, m.in. negatywne wyniki badań, nie miały znaczenia dla terminowego wykonania umowy przez powoda i obciążenia go karami umownymi,
- d. zmiana parametrów klejenia poprzez podwyższenie temperatury klejenia szwów nie korelowała z uzyskaniem pozytywnego wyniku badania,

co miało wpływ na wynik sprawy poprzez niezbadanie jej istoty, przejawiające się w uznaniu, że nałożona na powoda przez pozwanego kara urnowa nie była zasadna i nie nadawała się do potrącenia.

Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości, zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, za I instancję wg. norm przepisanych; ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania z uwagi na nierozpoznanie jej istoty i orzeczenie o kosztach oraz o zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów postępowania za II instancję wg norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

W toku postępowania odwoławczego Sąd Rejonowy Lublin-Wschód w Lublinie, postanowieniem z 18 czerwca 2020 r. (k. 985-987), ogłosił upadłość powoda (sygn. akt IX GU 265/20), wyznaczając na syndyka masy upadłości J. O.. W myśl zatem art. 144 ust. 1 ustawy – Prawo upadłościowe dalsze postępowanie toczyło się z Syndykiem masy upadłości Zakładu (...) SA po stronie powodowej.

Pismem z 14 sierpnia 2020 r. syndyk podtrzymał w całości twierdzenia i stanowisko zawarte we wcześniej złożonej przez powoda odpowiedzi na apelację.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja jest częściowo uzasadniona, choć większość postawionych zarzutów apelacji nie zasługuje na uwzględnienie.

Żądanie powoda zwalczane było wyłącznie zarzutem potrącenia. Spór sprowadza się zatem nie do wysokości należnego powodowi na podstawie umowy o dzieło (art. 627 § 1 k.c.) wynagrodzenia, lecz do skuteczności dokonanego potrącenia (art. 498 i 499 k.c.), przede wszystkim zaś do tego czy pozwanemu przysługuje wierzytelność z tytułu kar umownych ustalonych umową. W sprawie sporna jest nadal zarówno sama zasada odpowiedzialności powoda za powstałe opóźnienie, jak i okres tego opóźnienia.

Słusznie Sąd Okręgowy zakwestionował możliwość naliczania kar do dnia dokonania odbioru jakościowego. Kary umowne przewidziane w § 5 ust. 2 mogły być naliczane w przypadku niedochowania terminów ustalonych w § 2 ust. 1 umowy. Jak wynika natomiast z § 2 ust. 1 umowy, ustalone dla powoda terminy (14 sierpnia i 8 listopada) odnosiły się do wykonania kurtek i przedstawienia ich do odbioru. Zatem kary te pozwany mógł naliczać w przypadku nieprzedstawienia do odbioru 2.300 kurtek w dniu 14 sierpnia 2014 r. i 5.200 kurtek w dniu 8 listopada 2014 r. Pozwany błędnie identyfikuje termin przedstawienia do odbioru z terminem dokonania odbioru. Pozytywny odbiór jakościowy był jedynie warunkiem wypłaty wynagrodzenia (§ 4 ust. 4). Strony niewątpliwie odróżniały fakt przedstawienia do odbioru i fakt dokonania jakościowego odbioru, także w kontekście kar umownych, na co wskazuje treść § 5 ust. 1 umowy. Wykonawca został bowiem zobowiązany do zapłaty pełnej wysokości kar umownych, jakimi odbiorca zostanie obciążony przez klienta docelowego z tytułu nieterminowego wykonania, niewłaściwego wykonania

skutkującego negatywnym wynikiem odbioru. Te roszczenia, choć pozwany wskazywał na ewentualne dochodzenie w przyszłości kwoty 116.284,68 zł, nie zostały przedstawione do potrącenia z wierzytelnością powoda o zapłatę wynagrodzenia. Oświadczeniem o potrąceniu zostały objęte wyłącznie kary przewidziane w § 5 ust. 2, które związane były z nieterminowym, a nie niewłaściwym wykonaniem zobowiązania. Wynika to niewątpliwie z treści oświadczenia o potrąceniu i przedstawionych wyliczeń kar za opóźnienie przy stawce 1,50 zł za każdy dzień opóźnienia za jedną kurtkę.

Podsumowując, kwestie, którym w sprawie poświęcono wiele uwagi, tj. problemy z odbiorem jakościowym, nie były w sprawie istotne, ponieważ przedstawione do potrącenia kary umowne są zależne od przedstawienia kurtek do odbioru, a nie od dokonania odbioru. W związku z tym zarzuty dotyczące odpowiedzialności za ustawienie maszyn (zarzut 1, 2c, 3a, 3d i 5) oraz przyczyn ostatecznego uzyskania przez uszyte kurtki pozytywnego wyniku badań (zarzut 2d) są nieskuteczne i nie ma potrzeby odnoszenia się do prawidłowości ich sformułowania i adekwatności w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

Niezasadny jest też zarzut dotyczący oceny opinii biegłego, który pozwany w znacznej mierze wiąże z przyczynami wadliwości kurtek. Słuszny jest natomiast zarzut nieuwzględnienia, że powód dysponował w lipcu i sierpniu materiałem na większą ilość kurtek niż zgłoszona do odbioru, o czym dalej.

Trzeba przypomnieć, że zgodnie z § 5 ust. 2 umowy, kary umowne za nieterminowe wykonanie umowy mogły być dochodzone w przypadku, gdy odbiorca dostarczy surowce w terminach określonych w § 1 ust. 2, a zgłoszone braki uzupełni w terminie 14 dni od zgłoszenia.

Możliwość naliczania kar umownych strony jednoznacznie powiązały z terminowością dostaw surowców. Postanowienie § 5 ust. 2 jest charakterystyczne i odbiega od typowych zastrzeżeń kar umownych za zwłokę. W szczególności nie postanowiono np., że powód ponosi odpowiedzialność za niedochowanie terminów, chyba że opóźnienie wynika z braku surowca. Warunkiem naliczania kar umownych była zatem dostawa surowca. Powód wskazywał na braki stwierdzone co do różnych elementów niezbędnych do wykonania kurtek (zamki, wszywki, napy itp.). Te braki, jeśli ich ilość ujawniała się po dokonanej dostawie, mogły być uzupełniane po wezwaniu w terminie 14 dni. Sąd Okręgowy nie czynił szczegółowych ustaleń co do terminowości w uzupełnianiu zamówienia o te elementy, a materiał dowodowy jest niewystarczający do poczynienia dodatkowych ustaleń.

Jest jednak w sprawie niesporne, że pozwany opóźniał się z dostawą laminatu. Ten podstawowy surowiec do produkcji kurtek był przez pozwanego dostarczany w mniejszej niż umówiona ilości i fakt ten wynikał z dokumentów pozwanego. Nie były to zatem braki ilościowe, które wymagałyby stwierdzenia przez powoda i wezwania do uzupełnienia w terminie 14 dni, jak to się działo z brakami dotyczącymi drobnych elementów.

§ 5 ust. 2 ma logiczne uzasadnienie, jeśli wziąć pod uwagę potrzebę planowania produkcji i racjonalnego wykorzystania czasu pracy. Powód nie był zobowiązany, wbrew sugestiom pozwanego, do produkowania najpierw kurtek w mniejszych rozmiarach (aby uszyć więcej sztuk przy brakach materiałów), ponieważ nie musiał się liczyć z nielojalnością kontrahenta. Jest też oczywiste, że ciągle dostosowywanie produkcji do akurat posiadanych elementów, wymaga większego wysiłku organizacyjnego i nie musi prowadzić do takiego samego efektu końcowego. Powód jednoznacznie już w lipcu 2014 r. wskazywał na brak surowców, a następnie wykluczał – z tego względu – możliwość zapłaty kar umownych.

Sąd Okręgowy nie poczynił dostatecznych ustaleń co do terminów i wielkości dostaw surowca oraz czasu opóźnienia powoda z przedstawieniem kurtek do odbioru. Błędnie też wyszedł z założenia, że przyjęcie kurtek z Albanii do magazynu powoda w Polsce jest jednoznaczne z przedstawieniem ich do odbioru pozwanemu. Było oczywiste, że magazyn nie był nadzorowany przez pozwanego, a powód w umowie jednoznacznie został zobowiązany do zgłoszenia kurtek gotowych do odbioru.

Terminy dostaw surowców i opóźnienia wobec ustalonych w umowie, są możliwe do ustalenia na podstawie opinii biegłego, który przeszedł dokumenty przedstawione przez strony. Opinia biegłego w tym zakresie nie była

kwestionowana. Pozwany jedynie kontestował wpływ własnej zwłoki na możliwość wywiązania się przez powoda ze swych obowiązków. Na podstawie opinii biegłego i dokumentów przedstawionych przez strony Sąd Apelacyjny ustala, że przed 14 sierpnia 2014 r. powód zgłosił pozwanemu do odbioru 1.200 kurtek. Fakt ten nie był przez pozwanego kwestionowany i znajduje potwierdzenie w zgłoszeniu do odbioru wystosowanym 14 sierpnia przez pozwanego do Policji.

W tym dniu mijał termin przedstawienia do odbioru 2.300 kurtek. Powód – co wynika z niepodważonych w tym zakresie wniosków biegłego – dysponował materiałem na uszycie 1.525 kurtek. Sąd Apelacyjny uznaje zatem, że co do tej ilości pozostaje w zwłoce od 15 sierpnia 2014 r. Nie były kwestionowane twierdzenia powoda, że dalszych 2.100 kurtek zostało zgłoszonych 4 września 2014 r. Sąd Okręgowy ustalił, że pierwszy z terminów został przez powoda przekroczony o 21 dni i ten fakt nie jest w apelacji podważany.

Należy mieć jednak na względzie, że pierwsza dostawa surowca (na 1.525 kurtek) nastąpiła 16 czerwca 2014 r., zamiast ustalonego w umowie 14 czerwca 2016 r., zatem z dwudniowym opóźnieniem. W ocenie Sądu Apelacyjnego, za ten czas opóźnienia odpowiada pozwany. Nieuprawnione były założenia biegłego, że powód nie uszył 325 kurtek do 14 sierpnia, bo czekał na wyniki badań. Okoliczności te nie wynikają z żadnych dowodów. Powód w piśmie z 11 stycznia 2019 r. twierdził, że 325 kurtek nie uszyto, bo „zlecenie powinno być wykonane w konkretnych osobo-rozmiarach. Pozostała tkanina nie dawała możliwości wykonania ilości kolejnych osobo-rozmiarów. (...) kurtki należało wyprodukować w określonej konkretnej procentówce na co właśnie nie pozwalał brak odpowiedniej ilości tkaniny.” (k. 794). Wyjaśnienia te, być może zrozumiałe dla fachowca, są dla Sądu zupełnie niejasne. Nie potrafił ich także wytłumaczyć pełnomocnik strony powodowej podczas rozprawy apelacyjnej.

Kary umowne co do 325 kurtek mogły zatem zostać przez pozwanego naliczone za okres od 16 sierpnia 2014 r. do 4 września 2014 r. (19 dni x 325 x 1,50 zł = 9.262,50 zł).

Na dalsze 475 kurtek (przewidziany w umowie na 14 czerwca 2014 r. materiał na 2.000 kurtek minus materiał dostarczony 16 czerwca 2014 r. na 1525 kurtek) dostawa została wykonana 15 lipca 2014 r., a zatem z 31 dniowym opóźnieniem. Powód zgłosił te kurtki do odbioru 4 września 2014 r. z mniejszym, bo 21 dniowym opóźnieniem, za które wobec braku surowca odpowiada pozwany. Nie było zatem podstawy do naliczania kar umownych za 475 kurtek.

Materiał na kolejne 300 kurtek, które powód miał wykonać do 14 sierpnia 2014 r. (do łącznej puli 2.300 kurtek) został dostarczony w ustalonym umową terminie – 15 lipca 2014 r. Te kurtki powód mógł zatem zgłosić do odbioru w terminie, a w toku procesu nie podał przyczyn, które usprawiedliwiałyby jego opóźnienie. Powoływano się na przedłużające negocjacje przed zawarciem umowy. W chwili jej podpisania powód znał już swoje możliwości przerobowe, zobowiązania wobec innych kontrahentów, a mimo to nie renegocjował ustalonych terminów. Co do 300 kurtek pozwany mógł więc naliczyć kary za 21 dni (21 x 300 x 1,5 zł = 9.450 zł).

Pozwany opóźniał się także z dalszymi dostawami, ale pozostaje to bez wpływu na naliczanie kar umownych. Reszta kurtek została bowiem przekazana do odbioru przed terminem ustalonym w umowie (8 listopada 2014 r.), skoro 3 listopada przedstawiciele Policji dokonali pobrania próbek. Z tego faktu można wnioskować, że pozwany zgłosił towar do odbioru jakościowego. Taki stan faktyczny wynika też z zeznań A. R..

Za 884 kurtek, zamówionych po zawarciu umowy z 12 czerwca 2014 r., zgłoszonych do odbioru w grudniu 2014 r., pozwany nie naliczał kar umownych.

Łącznie należne pozwanemu kary wynoszą więc 18.712,50 zł (9.262,50 zł + 9.450 zł). O taką kwotę wierzytelność powoda dochodzona pozwem została umorzona a zarzut potrącenia okazał się uzasadniony.

Ostatecznie powództwo okazało się uzasadnione do kwoty 290.429,50 zł (309.150 zł – 18.712,50 zł) i taką na podstawie art. 627 k.c. zasądzono. Wyrok został zmieniony na podstawie art. 386 § 1 k.c., a w pozostałej części apelację oddalono na podstawie art. 385 k.c.

Zgłoszony w apelacji wniosek dowodowy uznano za spóźniony w świetle art. 381 k.p.c. Pozwany nawet nie próbował wyjaśnić, dlaczego korespondencji stron nie przedstawił w pełni przed Sądem pierwszej instancji.

Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne istotne dla sprawy ustalone przez Sąd Okręgowy fakty – z wyżej przedstawionymi uzupełnieniami. Ustalenia i rozważania co do przyczyn nieszczęśliwości kurtek, szkolenia personelu powoda i wskazówek udzielanych przez pozwanego co do ustawienia maszyn klejących szwy oraz co do zamiany kurtek przekazywanych do kontroli, okazały się nieistotne. Rozważania prawne w zakresie zasadności powództwa Sąd Apelacyjny przedstawił powyżej.

Ostatecznie powód przegrał w obu instancjach co do kwoty 18.712,50 zł, czyli w ok. 6%. Na podstawie art. 100 k.c. w takim też zakresie obciążono go kosztami procesu. Zgodnie z niepodważanymi ustaleniami Sądu Okręgowego koszty powoda wyniosły 26.673,33 zł, a koszty Skarbu Państwa 1.599,72 zł. Koszty pozwanego to wynagrodzenie pełnomocnika – 7.200 zł (§ 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, Dz. U. nr 163, poz. 1349) i opłata od pełnomocnictwa 17 zł. Powód powinien otrzymać 94% z 26.673,33 zł, czyli 25.072,93 zł. Należne pozwanemu 6% z 7.217 zł to 433,02 zł. Po wzajemnym rozrachunku zasądzono od pozwanego na rzecz powoda 24.639,91 zł.

Koszty Skarbu Państwa rozliczono na podstawie art. 113 ust. 1 u.k.s.c. w takim samym stosunku i powoda obciążono kwotą 95,98 zł, a pozwanego 1.503,74 zł.

Podobnie rozliczono koszty postępowania apelacyjnego.

Pozwany był zwolniony od opłaty od apelacji, która wynosiła 15.458 zł, 6% z tej kwoty nakazano ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa od powoda – 927,48 zł.

Strony poniosły koszty zastępstwa procesowego w kwocie po 8.100 zł, z czego należne pozwanemu 6% to 486 zł, a 94% dla powoda to 7.614 zł. Po rozliczeniu zasądzono od pozwanego na rzecz powoda 7.128 zł.

SSA Małgorzata Goldbeck-Malesińska SSA Małgorzata Gulczyńska SSA Mariola Głowacka